

Til beslutningsforslag nr. B 103. Betænkning afgivet af Retsudvalget den 30. april 1996

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om bekæmpelse af organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet

[af Helge Adam Møller (KF) og Birthe Rønn Hornbech (V) m.fl.]

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Nogle af udvalgets spørgsmål og justitsministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres, Enhedslistens og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Et flertal inden for flertallet (Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) konstaterer, at beslutningsforslaget behandler et meget seriøst problem, der såvel internationalt som nationalt betragtes med megen alvor.

Der er allerede iværksat flere udredningsar-

bejder, ligesom nogle forslag p.t. er udsendt til høring.

Justitsministeren har meddelt, at forslag til imødegåelse af problemerne vil blive fremsat i det kommende folketingsår, ligesom der arbejdes på at forbedre det internationale politisamarbejde.

Regeringen har tillige givet løfte om at fortsætte sine overvejelser med henblik på næste folketingsår. Inden udløbet af indeværende år vil regeringen fremsætte de lovforslag, som regeringspartierne finder rigtige og nødvendige, herunder initiativer vedrørende vidnebeskyttelse og bedre efterforskningsvilkår for politiet.

Et *mindretal* (Venstres, Det Konservative Folkepartis og Fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Dorte Bennedsen (S) Erling Christensen (S) Holger Graversen (S) Per Kaalund (S)

Lissa Mathiasen (S) Margrete Auken (SF) nfm. Bjørn Elmquist (RV) fmd.

Søren Søndergaard (EL) Sonja Albrink (CD) Birthe Rønn Hornbech (V)

Inge Dahl-Sørensen (V) Svend Aage Jensby (V) Erling Oxdam (V)

Helge Adam Møller (KF) John Vinther (KF) Gitte Seeberg (KF) Tom Behnke (FP)

Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Nogle af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes besvarelse heraf

Spørgsmål nr. 1:

»Kan det bekræftes, at den nuværende ombudsmand, Hans Gammeltoft-Hansen, var et af medlemmerne af Strafferetsplejeudvalget, der i betænkning nr. 1023 fra 1984 var med til at anbefale, at der indførtes en mulighed for anvendelse af civile agenter?«

Spørgsmål nr. 2:

»Hvem var medlemmer af Strafferetsplejeudvalget, da det afgav sin betænkning nr. 1023?«

Spørgsmål nr. 3:

»Er det korrekt, at en enigt udvalg fandt, at det i ganske særlige tilfælde kunne være nødvendigt at anvende privatpersoner som agenter, og at udvalget derfor fastslog, at en regel, der forbød anvendelse af private personer som agenter, ville være for restriktiv?«

Svar:

Ved afgivelsen af betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddeleleshemmeligheden og anvendelse af agenter bestod Strafferetsplejeudvalget af følgende medlemmer (jf. bet. s. 8-9):

Landsdommer Ib Dalgas Rasmussen (formand)

Politimester Tage Bækgård

Kontorchef i Justitsministeriet Michael Elmer

Professor, dr.jur. Hans Gammeltoft-Hansen

Advokat Ove Hansen, Viborg

Statsadvokat Karsten Hjorth

Dommer N. Kirk-Sørensen

Udvalgets lovudkast indeholde følgende forslag til retsplejelovens § 754 b, stk. 2:

»Foranstaltningerne [dvs. agentvirksomhed] må ikke udføres af privatpersoner, der på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at

ville udføre opgaven på betryggende måde, jfr. stk. 1.«

Under Folketingets behandling af lovforslaget, der var i overensstemmelse med udvalgets lovudkast, ændredes § 754 b, stk. 2, således at bestemmelsen i den *vedtagne* lov nr. 319 af 4. juni 1986 fik følgende ordlyd:

»Foranstaltningerne må alene udføres af polititjenestemænd.«

Om Strafferetsplejeudvalgets forslag anføres i bet. 1023/1984, s. 176 f om agentens personlige forhold bl.a.:

»Udvalget har overvejet generelt at forbyde privatpersoners anvendelse som agenter, men har fundet en sådan regel for restriktiv. Ud over hensynet til meddelerens deltagelse i agentvirksomheden, jf. ovenfor, har det herved været afgørende for udvalget, at muligheden for at anvende en privatperson som agent i særlige tilfælde kan være en forudsætning for at skaffe bevis i en sag.

Derimod foreslår udvalget, at det forbydes at lade agentvirksomhed udføre af privatpersoner, der på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde med hensyn til overholdelse af provokationsforbuddet. Dette vil især kunne være tilfældet med hensyn til personer, der har verserende straffesager af ikke ubetydelig karakter, strafafsonere og personer, for hvem politiets behandling af løbende sager af anden art, f.eks. bevillingsmæssige sager eller sager om opholdstilladelse, vil være af væsentlig betydning.

En vurdering af, hvorvidt politiet overskrider den i en sådan regel nedlagte grænse, må foretages dels ved politiets forudgående tilrettelæggelse af aktionen og dels ved den efterfølgende retlige kontrol . . .

Et flertal af udvalgets medlemmer (Dalgas Rasmussen, Bækgård, Elmer, Hjorth og Kirk-

Sørensen) mener, at der ved denne vurdering må foretages en konkret afvejning af alle sagens omstændigheder.

Et mindretal (*Gammeltoft-Hansen og Ove Hansen*) ville have foretrukket, at reglen var blevet udformet således, at følgende persongrupper af hensyn til den abstrakte risiko for udnyttelse af et afhængighedsforhold var blevet udelukket fra at virke som agenter:

- 1) Personer, der selv mistænkes for strafbart forhold, med hensyn til hvilket en straffesag verserer,
- 2) personer, som er idømt frihedsstraf, der ikke endeligt er afsonet, eller
- 3) personer, som i øvrigt kan befrygtes at stå i et afhængighedsforhold til politiet.

Mindretallet vil dog efter omstændighederne ikke afvise flertallets lovudkast, idet dette giver mulighed for at udelukke de personer som agenter, hvor der virkelig er behov herfor.

Som det fremgår heraf, var udvalgets medlemmer enige om, at et generelt forbud mod anvendelse af privatpersoner som agenter ville være for restriktivt. Derimod delte udvalget sig i et vist omfang med hensyn til spørgsmålet om udformningen af en regel om, i hvilke tilfælde privatpersoner ikke kunne anvendes som agenter.

Spørgsmål nr. 4:

»Kan ministeren bekræfte, at nedenstående teoretiske eksempel er en beskrivelse af gældende retstilstand?

»Politiet har fået retskendelse til at telefonaflytte et antal rockere i forbindelse med særlig bestyrket mistanke om alvorlig narkokriminalitet.

I forbindelse med aflytningen kommer det ved samtaler mellem rockerne frem, at de står bag indbruddet i et udenlandsk våbendepot, og at de nu er ved at »løbe tør« for flere af de panserbrydende granater, de stjal. Derfor aftaler de – stadig over telefonen – hvordan de eventuelt kan gennemføre et nyt indbrud i et våbendepot her i landet.

Sådanne oplysninger om tidligere og eventuelt kommende våbentyverier kan ikke anvendes

des som bevismidler i en retssag, fordi politiet alene havde fået retskendelse til at aflytte i forbindelse med narkokriminalitet.

Svar:

Det er som udgangspunkt en betingelse for at foretage telefonaflytning, at politiets efterforskning angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, jf. retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3 (kriminalitetskravet).

For så vidt angår såkaldte »tilfældighedsfund« – dvs. oplysninger om andre lovovertrædelser end den eller dem, der oprindeligt begrundede telefonaflytningen – følger det af retsplejelovens § 789, stk. 2, at aflytningen, for så vidt angår disse oplysninger, kun må anvendes som bevis i retten, hvis lovovertrædelsen opfylder kriminalitetskravet og dermed i sig selv kunne have dannet grundlag for telefonaflytningen. Hvis dette ikke er tilfældet, kan oplysningerne kun anvendes som led i efterforskningen, jf. § 789, stk. 1.

Forudsættes det, at der i det eksempel, der er nævnt i spørgsmålet, alene er grundlag for at rejse tiltale for tyveri efter straffelovens § 276 og ulovlig våbenbesiddelse efter våbenloven, vil kriminalitetskravet i retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3 (strafferamme på mindst 6 års fængsel), ikke være opfyldt.

I denne situation kan oplysningerne derfor ikke anvendes som bevis i retten. Tyveri af særlig grov beskaffenhed kan således højst straffes med fængsel i 4 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1, mens ulovlig våbenbesiddelse højst kan straffes med fængsel i 2 år, jf. våbenlovens § 10.

For fuldstændighedens skyld kan det dog tilføjes, at de oplysninger, der er fremkommet ved telefonaflytning, vil kunne anvendes som bevis i retten, hvis der er grundlag for at rejse tiltale for forbrydelser, der har en strafferamme på 6 år eller derover, eller forsøg herpå.

Hvis der i et tilfælde som nævnt i spørgsmålet kan rejses tiltale f.eks. for drab eller forsøg herpå efter straffelovens § 237 (fængsel på livstid) eller vold af særlig grov beskaffenhed eller forsøg herpå efter straffelovens § 246 (fængsel i 8 år), vil det således være muligt at anvende oplysningerne fra telefonaflytningen som bevis i retten.